

Van: 5.1.2.E
Aan: 5.1.2.E
Onderwerp: FW: Update 1: Interdepartementale werkgroep desinformatie - COVID-19
Datum: vrijdag 20 maart 2020 14:28:00

Van: 5.1.2.E@mindef.nl

Verzonden: vrijdag 20 maart 2020 12:47

Aan: 5.1.2.E; 5.1.2.E@minbuza.nl

CC: 5.1.2.E@mindef.nl; 5.1.2.E@minbuza.nl

Onderwerp: Re: Update 1: Interdepartementale werkgroep desinformatie - COVID-19

Ha 5.1.2.E en 5.1.2.E,
buiten reikwijdte verzoek

[Redacted content]

Groet!
5.1.2.E

Van: "5.1.2.E" <5.1.2.E@minbzk.nl>

Datum: vrijdag 20 maart 2020 om 12:24:46

Aan: "5.1.2.E" <5.1.2.E@minbuza.nl>, "5.1.2.E",
BS/AL/HDB/Belmdwrs" <5.1.2.E@mindef.nl>

Cc: "5.1.2.E" BS/AL/HDB/Belmdwrs" <5.1.2.E@mindef.nl>, "5.1.2.E",
MSc, BS/AL/HDB/Proj Off" <5.1.2.E@mindef.nl>, "5.1.2.E" <5.1.2.E@minbuza.nl>

Onderwerp: RE: Update 1: Interdepartementale werkgroep desinformatie - COVID-19
Hoi 5.1.2.E,

buiten reikwijdte verzoek

[Redacted content]

Groeten,

5.1.2.E

Van: 5.1.2.E <5.1.2.E@minbuza.nl>

Verzonden: vrijdag 20 maart 2020 10:21

Aan: 5.1.2.E@mindef.nl; 5.1.2.E@minbzk.nl

CC: 5.1.2.E@mindef.nl; 5.1.2.E@mindef.nl; 5.1.2.E@minbuza.nl

Onderwerp: RE: Update 1: Interdepartementale werkgroep desinformatie - COVID-19

Hoi 5.1.2.E,

buiten reikwijdte verzoek

[Redacted content]

buiten reikwijdte verzoek

Hieronder in ieder geval alvast de vragen die we aan de StratCom TF East stelden n.a.v. het rapport, om meer verduidelijking te krijgen over methodologie en data:

5.2.1

Ze komen daar nog op terug. Ik zal de antwoorden naar je doorsturen.

Hartelijke groet,

5.1.2.E

From: 5.1.2.E@mindef.nl <5.1.2.E@mindef.nl>

Sent: donderdag 19 maart 2020 19:06

To: 5.1.2.E @minbzk.nl; 5.1.2.E <5.1.2.E @minbuza.nl>

Cc: 5.1.2.E @mindef.nl; 5.1.2.E @mindef.nl

Subject: RE: Update 1: Interdepartementale werkgroep desinformatie - COVID-19

buiten reikwijdte verzoek

5.1.2.E

Van: 5.1.2.E <5.1.2.E @minbzk.nl>

Verzonden: donderdag 19 maart 2020 17:37

Aan: 5.1.2.E <5.1.2.E @rijksoverheid.nl>; 5.1.2.E ' <5.1.2.E @minbuza.nl>; 5.1.2.E @minjenv.nl' <5.1.2.E @minjenv.nl>; 5.1.2.E <5.1.2.E @minbuza.nl>; 5.1.2.E @minocw.nl' <5.1.2.E @minocw.nl>; 5.1.2.E@nctv.minjenv.nl' <5.1.2.E@nctv.minjenv.nl>; 5.1.2.E@nctv.minjenv.nl' <5.1.2.E@nctv.minjenv.nl>; 5.1.2.E @nctv.minjenv.nl' <5.1.2.E @nctv.minjenv.nl>; 5.1.2.E @minez.nl' <5.1.2.E @minez.nl>; 5.1.2.E NET <5.1.2.E @minbzk.nl>; 5.1.2.E, LA, BS/AL/HDB/Belmdwrs <5.1.2.E@mindef.nl>; 5.1.2.E <5.1.2.E@minvws.nl>; 5.1.2.E @mindef.nl>;

5.1.2.E @nctv.minjenv.nl' <5.1.2.E @nctv.minjenv.nl>; 5.1.2.E
@minvws.nl>
cc: 5.1.2.E @minbzk.nl>; 5.1.2.E @minbzk.nl>; 5.1.2.E
@minbzk.nl>; 5.1.2.E @minbzk.nl>; 5.1.2.E
@minbzk.nl>; 5.1.2.E @minbzk.nl>

Onderwerp: RE: Update 1: Interdepartementale werkgroep desinformatie - COVID-19

Beste allen,

buiten reikwijdte verzoek

Groeten,

5.1.2.E

Vragen ANP

1. De EC signaleert een Russische desinformatiecampagne over het coronavirus. Zien jullie die ook in Nederland?
2. Welk karakter heeft dat nepnieuws/die misinformatie?
3. Nemen jullie maatregelen en welke dan?

@1. We zien ook in Nederland onjuiste informatie verschijnen op (social) media rondom bestrijding van het COVID-19 virus. Uit het rapport blijkt niet dat er sprake is van een desinformatie campagne gericht tegen Nederland.

@2. Het gaat hier om berichtgeving op basis van een gelekt rapport. Wij gaan daardoor niet in op details. In brede zin waarschuwt de Wereld Gezondheid Organisatie al langer dat de uitbraak en reactie van Covid-19 gepaard gaat met een enorme 'infodemic'; een overvloed aan informatie - sommige juist en andere niet - die het voor mensen moeilijk maakt om betrouwbare bronnen en betrouwbare begeleiding te vinden wanneer ze die nodig hebben. Het karakter van misinformatie rondom COVID 19 kan zijn van onjuist medisch advies tot het onjuiste bericht dat er een 'straatverbod' zal komen. Voorbeelden hiervan zijn al eerder gerapporteerd door de [Volkskrant](#) en de [NRC](#)

@3 Voor wat betreft maatregelen: de overheid wijst via veel verschillende kanalen actief op de informatie van het RIVM en andere overheidsinstanties. De MP heeft in zijn speech ook benadrukt dat we moeten varen op wetenschappelijke kennis en betrouwbare feiten. Ook individuele gemeenten nemen maatregelen op het moment dat zij misleidende informatie zien rondgaan. Zo heeft de gemeente Kaag en Braassem recent een brief over het coronavirus ontkracht waarin geprobeerd is inwoners van de gemeente met misleidende informatie op te lichten. Het beleid van de overheid is gericht op het actief uitdragen van de informatie van het RIVM, informatie-uitwisseling tussen de overheidsorganisaties en zo nodig reageren op onjuiste berichten.

Woordvoeringslijnen

Over het EDEO Rapport

- De Wereld Gezondheid Organisatie waarschuwt al langer dat de uitbraak en reactie van Covid-19 gepaard gaat met een enorme 'infodemic'; een overvloed aan informatie - sommige juist en andere niet - die het voor mensen moeilijk maakt om betrouwbare bronnen en betrouwbare begeleiding te vinden wanneer ze die nodig hebben.
- Dit gaat om berichtgeving op basis van een gelekt rapport. Wij geven daarbij nooit commentaar op individuele gevallen.
- Het rapport waar naar wordt verwezen is een interne beoordeling van de EDEO die gedeeld is in het Rapid Alert System (RAS) van de EU.

- Het RAS is opgericht door de Europese Commissie en een waardevol instrument om informatie uit te kunnen wisselen tussen EU lidstaten. Het kabinet ondersteunt dit soort coördinatie en informatie-uitwisseling. Desinformatie houdt namelijk niet op bij de grenzen en transparantie over de herkomst en verspreiding van misinformatie is essentieel om heimelijke beïnvloeding tegen te gaan.
- In die zin dient het rapport van de EDEO als een goede waarschuwing om kritisch te blijven over herkomst van informatie.

Over het NLse desinformatie beleid

- In de Kamerbrief van oktober heeft het kabinet opgemerkt dat er continue pogingen vanuit Rusland zijn maar met beperkte impact.
- Het bewust inzetten van desinformatie keuren we af.
- We zetten in op preventie, informatie positie verstevigen en eventueel reactie.
- Dit laatste is o.a. gebeurd bij een nep bericht dat rondging op een aantal berichtendiensten over het handhaven van een straatverbod (Defensie).

Over het vertrouwen van informatie met betrekking tot COVID-19:

- Het is van belang dat informatie over COVID-19 betrouwbaar is. Er doet onjuiste informatie uit verschillende bronnen de ronde. Volg daarom alleen overheden en erkende deskundigen, zoals in Nederland het RIVM voor informatie over het virus.
- Voor wat betreft maatregelen: de overheid wijst via veel verschillende kanalen actief op de informatie van het RIVM en andere overheidsinstanties. De MP heeft in zijn speech ook gewezen dat we moeten varen op wetenschappelijke kennis en betrouwbare feiten.
- Ook individuele gemeenten nemen maatregelen op het moment dat zij misleidende informatie zien rondgaan. Zo heeft de gemeente Kaag en Braassem recent een brief over het coronavirus ontkracht waarin geprobeerd is inwoners van de gemeente met misleidende informatie op te lichten.
- In de woorden van de minister president:
  - *"In de wereld van vandaag zijn nieuws en informatie sneller dan het licht en is een mening ook snel gegeven. Ik begrijp dat. Maar het antwoord op alle vragen die leven, begint bij de kennis en ervaring van deskundigen. Laat ons daaraan vasthouden. Aan deskundigen als Jaap van Dissel en zijn collega's binnen en buiten het RIVM. Virologen, intensive care artsen en andere specialisten. Hun advies is vanaf het begin leidend geweest voor alle maatregelen die tot nu toe in Nederland zijn getroffen. En het is belangrijk dat we op dat kompas van wetenschappelijke kennis en betrouwbare feiten blijven varen. Dat is de enige verstandige manier om verdere stappen te kunnen blijven zetten die nodig zijn."*
- Dat is het belangrijkste dat nu telt.

Van: 5.1.2.E <5.1.2.E@rijksoverheid.nl>

Verzonden: donderdag 19 maart 2020 11:01

Aan: 5.1.2.E <5.1.2.E@minbuza.nl>; 5.1.2.E @minjenv.nl' <5.1.2.E@minjenv.nl>; 5.1.2.E <5.1.2.E@minbuza.nl>; 5.1.2.E @minocw.nl' <5.1.2.E@minocw.nl>; 5.1.2.E@nctv.minjenv.nl' <5.1.2.E@nctv.minjenv.nl>; 5.1.2.E@nctv.minjenv.nl' <5.1.2.E@nctv.minjenv.nl>; 5.1.2.E @nctv.minjenv.nl' <5.1.2.E@nctv.minjenv.nl>; 5.1.2.E @minez.nl' <5.1.2.E@minez.nl>; 5.1.2.E NET <5.1.2.E@minbzk.nl>; 5.1.2.E@mindef.nl' <5.1.2.E@mindef.nl>; 5.1.2.E <5.1.2.E@minvws.nl>; 5.1.2.E @mindef.nl' <5.1.2.E@mindef.nl>; 5.1.2.E @nctv.minjenv.nl' <5.1.2.E@nctv.minjenv.nl>; 5.1.2.E <5.1.2.E@minvws.nl>

cc: 5.1.2.E @minbzk.nl>; 5.1.2.E @minbzk.nl>; 5.1.2.E @minbzk.nl>; 5.1.2.E @minbzk.nl>; 5.1.2.E @minbzk.nl>; 5.1.2.E @minbzk.nl>

Onderwerp: Update 1: Interdepartementale werkgroep desinformatie - COVID-19

buiten reikwijdte verzoek

3. Top 10 vragen van het RIVM (met dank aan 512E) buiten reikwijdte verzoek

buiten reikwijdte verzoek

512E

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Help save paper! Do you really need to print this email?

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.